

7. Лизанець П. М. Українські південнокарпатські говірки Затисся Виноградівського району Закарпатської області / П. М. Лизанець. – Ужгород : Карпати, 2008. – 440 с.
8. Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок: У 2-х ч. / М. Й. Онишкевич. – К. : Наук. думка, 1984.
9. Піпаш Ю. О. Матеріали до словника гуцульських говірок (Косівська Поляна і Росішка Рахівського району Закарпатської області) / Ю. О. Піпаш, Б. К. Галас. – Ужгород, 2005. – 266 с.
10. Сабадош І. В. Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району / І. В. Сабадош. – Ужгород : Ліра, 2008. – 480 с.
11. Словник буковинських говірок / За ред. Н. В. Гуйванюк. – Чернівці : Рута, 2005. – 688 с.
12. Словник української мови: В 11 т. – К. : Наук. думка, 1970–1980. – Т. I–XI.

Ярема Христина Іванівна, аспірантка кафедри української мови філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Науковий керівник – *Сабадош Іван Васильович*, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Марія Яцьків,
Ужгород, Україна

ФРАЗЕОЛОГІЧНА КАРТИНА СВІТУ ЯК НАУКОВА МОДЕЛЬ

Сучасні лінгвістичні дослідження характеризуються активним зверненням до мовної та фразеологічної картини світу. Мовознавці все частіше звертаються до питання про мовну свідомість людини, про бачення нею світу, про взаємодію загального та індивідуального в мовних образах світу різних національностей і культур.

Мова відображає картину світу, під якою ми розуміємо загальний образ світу, який існує у свідомості людини і формується у процесі всієї людської діяльності, її контактів із навколишнім середовищем як результат пізнання. Саме мова відображає досвід народу, його традиції, які формувалися впродовж багатьох століть. Мовна картина світу – це своєрідне відображення традицій, вірувань, обрядів, понять, уявлень, стереотипів, цінностей, знання того чи іншого народу, соціуму. Фразеологізми займають важливе місце у структурі мовної картини світу, вони найбільш влучно демонструють спосіб життя, географічне положення, історію народу, традиції того чи іншого суспільства, що об'єднане однією культурою. Т. Черданцева зазначає, що завдяки фразеології можливо проникнути у далеке минуле не лише мови, а також історії та культури її носіїв [3, с. 129].

Фразеологічні одиниці, за словами С. Денисенко, відображають не тільки національну культуру, але й національне бачення світу. Фразеоло-

гічний склад мови відіграє основну роль у трансляції культурно-національної свідомості народу і в його ідентифікації як такого, тому що в образному змісті його одиниць втілено культурно-національне світобачення [1].

Фразеологізми як фрагменти мовної картини світу завжди зорієнтовані на суб'єкт, вони не лише описують світ, а й оцінюють його, виражають суб'єктивне ставлення до нього. Фраземи надають мові додаткову семантику, емоційно цінні та стилістичні елементи, які доповнюють предметно-понятійний зміст мовної одиниці й надають їй експресивної функції на основі відомостей, співвідносних із культурно-історичним, світоглядним знанням мовців.

О. Левченко зазначає, що «фразеологічна картина світу відрізняється від лексичної більшою архаїчністю, міфологізованістю. Фрагментарність фразеологічної системи та репрезентованої нею картини світу компенсує високий рівень дискретизації певних ділянок, відмінних від тих, які категоризує лексика. Особливістю фразеологічної картини світу є те, що її одиниці містять інформацію, децю відмінну від інформації, позначуваної одиницями лексичного рівня. Властивістю певної частини фразеологізмів є здатність репрезентувати діяльнісний образ світу, відсилаючи до сцен та сценаріїв, до діяльності та сукупності дій чи процедур, створюючи світ прототипних (стереотипних) ситуацій» [2].

Фразеологічні одиниці – компоненти культури, вони водночас виступають як дзеркало народної культури, зберігаючи інформацію про ментальність, в закодованій формі містять відомості про духовне та матеріальне життя певного суспільства, а також вказують на картину світу в цілому.

У формуванні загальнонаціональної мовної картини світу важливу роль відіграє ареальна мовна картина світу, складена в достатньо замкненому діалектному колективі, яка відбиває особливості побуту, звичаїв, вірувань певного народу. Вона не обмежена ніякою кодифікацією й разом із тим слугує субстратом для картини світу загальноновживаної мови, має особливі соціолінгвістичні характеристики, що виявляються головним чином в усній мовленнєвій діяльності різного комунікативного призначення. Діалектна фразеологія всебічно відображає дійсність. Діалектоносії використовують інші засоби лексики та фразеології у порівнянні з носіями літературної мови, вони по-іншому описують світ, який їх оточує. Кожне окреме суспільство у фразеологічній картині світу репрезентує особливості свого світосприйняття та зображає світ за допомогою мовної символіки.

Отже, фразеологічна картина світу визначається національною специфікою, відображеною у фразеосистемі. На сучасному етапі розвитку мовознавчої науки посилюється увага до системного вивчення фразеологічного складу мови та його тематичного опису. Національно-культурна специфіка фразеологізмів зумовлена як екстралінгвальними, так і мовними чинниками. Фразеологізми потребують глибоких досліджень, адже вони передають картину світу, витворену етносом упродовж тривалого часу. Жоден словник не в змозі висвітлити все фразеологічне багатство мови.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у подальшому поглибленому вивченні фразеологічної картини світу через творчість закарпатських українських письменників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Денисенко С. Н. Відображення фразеологічної картини світу в семантиці фразеологізмів / С. Н. Денисенко // Актуальні питання фразеології: зб. наук. праць. – К.: Київський національний університет імені Т. Г. Шевченка, 2011. – Вип. 2. – С. 5–11.
2. Левченко О. П. Рослинна символіка у фразеологічних системах (лінгвокультурологічний аспект) [Електронний ресурс] / О. П. Левченко. – Режим доступу : <http://levchenko.eu/uk/2012-05-30-16-46-22/8-dorobek/32-2013-04-05-13-04-09.html>.
3. Комар Л. Світосприйняття фразеологічної одиниці / Л. Комар // Молодь і ринок. – 2011. – № 1 (72). – С. 128–132.

Яцьків Марія Юріївна, здобувач кафедри української мови філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Науковий керівник – *Венжинович Наталія Федорівна*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

*Beata Fabian,
Beregovo, Ukraine*

THE ANALYSIS OF COMPREHENSION AND WRITING SKILLS OF THE HUNGARIAN STUDENTS STUDYING IN HUNGARIAN AND UKRAINIAN SCHOOLS

Reading comprehension and the acquisition of silent reading on an appropriate level are essential for a child to be able to meet the requirements of the school, since much of the material must be learned by means of comprehensive reading. The ability to use the knowledge acquired during the school years can be measured by competence tests. The survey on which the analysis is based consists of two parts: a module examining the social factors, which is also a part of the international PISA test, and a series of exercises for the evaluation of comprehension skills, which was compiled by group of teachers accredited by the Hungarian Ministry of Education in 2013, and which also serves as a material for a complex entry exam [1, p. 1].

During the last few decades, in general, and in the context of the Transcarpathian Hungarian education as well, more and more is being said about the declining quality of education and lack of students' competence. There is, however, no empirical data on the actual level of knowledge of the Transcarpathian students. Besides, a recently much debated question is to what degree does the language of teaching influence the effectiveness of the education, the